

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2023-02-09

Närvarande: F.d. justitierådet Martin Borgeke samt justitieråden Leif Gäverth och Eric M. Runesson

Innehållsvillkor för public service på internet

Enligt en lagrådsremiss den 26 januari 2023 har regeringen (Kulturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i radio- och tv-lagen (2010:696).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Kerstin Morast.

Förslaget föranleder följande yttrande.

Förslagen i remissen

I lagrådsremissen föreslås att radio- och tv-lagen ändras så att regeringen får möjlighet att besluta om villkor för public service-

företagens sändningar och tillhandahållanden av ljudradio- och tv-program genom vad som benämns som "tråd". Det betyder att villkor kan ställas för radio- och tv-program som sänds eller tillhandahålls av Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB på internet. Villkoren föreslås få avse opartiskhet och saklighet, genmälen, beriktiganden samt reklam, andra annonser, sponsring och produktplacering. En förutsättning för att villkoren ska få ställas upp är att motsvarande villkor finns i företagets sändningstillstånd. Villkoren får inte gälla under längre tid än sändningstillståndet. Beslutet om villkor får vidare inte innehålla några andra villkor än dem som public service-företaget har godtagit.

Granskningsnämnden för radio och tv föreslås få granska om public service-företagen följer de villkor som ställts upp, och ska även kunna vidta vissa åtgärder om villkoren inte följs. Överträds villkor om annonser, sponsrade program och produktplacering föreslås allmän förvaltningsdomstol, efter ansökan av granskningsnämnden, kunna besluta om en särskild avgift.

Regler som motsvarar dem som nu föreslås finns redan beträffande program m.m. som sänds på annat sätt än genom tråd, dvs. som sänds i marknätet. Att regler saknas för sändningar genom tråd hänger samman med att det tidigare har saknats möjlighet enligt yttrandefrihetsgrundlagen att besluta om sådana villkor som kan finnas för sändningar i marknätet. Genom en ändring i 3 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen, som trätt i kraft den 1 januari 2023, har det gjorts möjligt att reglera public service-företagens sändningar genom tråd på ett sätt som motsvarar det som gäller för sändningar genom marknätet (jfr prop. 2021/22:59).

Allmänt

Lagrådet konstaterar att begreppen "sändning genom tråd" (med vilket avses att sändningen sker genom en särskild ledare och till en specifik mottagare) respektive "sänds i marknätet" (med vilket avses att sändningen sker med elektromagnetiska vågor som i princip var och en kan ta del av) torde behöva en lite närmare beskrivning och exemplifiering i allmänmotiveringen. Även vissa andra uttryck som avser olika slag av tillhandahållande av radio- och tv-tjänster, som "beställ-tv", skulle kunna förtydligas något för att göra lagstiftningsprodukten mer lättbegriplig.

I lagrådsremissen anges på ett par ställen (4 kap. 18 § andra stycket 3 och 11 kap. 6 § andra stycket 4) att villkor får ställas upp avseende förbud mot och villkor för "reklam eller andra annonser...". Lagrådet konstaterar att begreppet "annonser" definieras i 3 kap. 10 § 1 som "reklam och andra meddelanden...". Reklam, som alltså ingår i det större begreppet annonser, definieras i sin tur i 3 kap. 10 § 17.

I 4 kap. 10 § 1 finns emellertid formuleringen "reklam eller andra annonser". Liknande formuleringar används även i rubrikerna till 8 och 15 kap.

Detta inkonsekventa sätt att använda begreppen "annonser" och "reklam" är olyckligt. I de nu föreslagna paragraferna finns det enligt Lagrådet anledning att överväga om inte formuleringen "reklam eller andra" skulle kunna utgå och det i stället skulle anges endast "förbud mot och villkor för annonser, sponsring och produktplacering".

Lagförslagen

4 kap. 18 § andra stycket

Lagrådet föreslår bl.a. en något annorlunda ordföljd.

Villkoren får ställas upp endast om motsvarande villkor finns i programföretagets sändningstillstånd och får inte avse annat än ...

4 kap. 19 §

Lagrådet föreslår dels en något annorlunda ordföljd, dels att punktlistan utgår. Lagtexten skulle då kunna formuleras på följande sätt.

Ett beslut om villkor enligt 18 § får innehålla endast sådana villkor som programföretaget har godtagit. Det får gälla endast under tiden för programföretagets sändningstillstånd och bara för sändningar och tillhandahållanden av program efter beslutet.

5 kap. 4 §

Paragrafens båda stycken är lite otympligt utformade och kan innehålla ett syftningsfel. Lagrådet föreslår följande lydelse av styckena.

Uppgifter som förekommit i ett program i en tv-sändning, i beställ-tv eller i sökbar text-tv ska, om programmet inte är reklam, beriktigas när det är befogat om...

Uppgifter som förekommit i ett program i en tv-sändning eller i sökbar text-tv som sänts genom tråd bör, om programmet inte är reklam, beriktigas när det är befogat.

11 kap. 6 §

Jfr Lagrådets förslag vid 4 kap. 18 § andra stycket.

11 kap. 7 §

Jfr Lagrådets förslag vid 4 kap. 19 §.

17 kap. 5 § 1 p.

I samband med föredragningen inför Lagrådet har det framkommit att man från regeringens sida vill föreslå att lagtexten i p. 1 ska lyda:
"villkor om reklam, andra annonser, sponsrade program och produktplacering som beslutas ...".

Lagrådet får hänvisa till vad som har anförts under rubriken Allmänt.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

I punkt 2 bör, mot bakgrund av ändringsförslaget i 4 kap. 19 §, orden
"som gjorts" strykas.